

Strategische visie monitoring en verantwoording sociaal domein

Datum februari 2016
Pagina 2/9

1 Inleiding

Kader en achtergrond

Kenmerkend voor het transformatieproces in het sociaal domein is dat je op lange termijn belangrijke ontwikkelingen wilt bereiken, maar dat de weg waarlangs je die bereikt niet volledig is uitgestippeld.

Eén van de ontwikkelingen die de gemeente doormaakt in de transformatie is de verandering in sturing in het sociaal domein. Professionals moeten de ruimte krijgen om in samenwerking op uitvoeringsniveau de ondersteuning te regelen. Daarbij is het van belang dat de gemeente groeit in haar rol als opdrachtgever en van daaruit het 'hoe' niet te strak vooraf inkadert, maar de focus legt op het te behalen resultaat het 'wat'. De partijen geven op hun beurt invulling op het 'hoe' door acties uit te voeren die bijdragen aan het te behalen resultaat. Zij geven inzicht op de mate waarin resultaten behaald worden en dat is input voor de monitoring van de gemeente.

Bij het aanjagen en volgen van de voortgang in de transformatie is het belangrijk steeds te blijven reflecteren op de vragen: waar zijn we mee bezig en waar willen we heen? Monitoring en evaluatie zijn daarbij geschikte instrumenten om antwoorden te krijgen op die vragen.

Monitoring: flexibel instrument voor richting en sturing

Monitoring wordt vaak geassocieerd met verantwoorden en 'tel-informatie'. Verantwoorden doen we middels de P&C cyclus en de gebruikelijke managementrapportages. De monitor sociaal domein zal ons vanuit het 'tellen en vertellen' inzicht gaan geven in de effecten van ingezet sociaal beleid. Daarbij moeten we uitgaan van een groeimodel; informatie is nog niet altijd voorhanden, zowel als het gaat om gewenste en feitelijke ontwikkeling van de doelgroepen in het sociaal domein als de operationele informatie van zorgaanbieders.

Opzet monitor - doelenboom

Bij de opzet van de monitor sociaal domein wordt gekozen voor de doelenboom-methode. Een doelenboom helpt om vanuit een centrale visie gezamenlijk de hoofddoelen en maatschappelijke doelen te benoemen die voortkomen uit 'geïdentificeerde problemen' en 'gewenste maatschappelijke effecten'. Rapporteren gebeurt op het niveau van maatschappelijke effecten. Bij aanvang gaan we uit van de indicatoren die worden gebruikt in de Gemeentelijke monitor sociaal domein en de Jeugdmonitor Haaglanden. Naast de gegevens uit de landelijke en regionale monitor en gegevens die op lokaal niveau beschikbaar zijn, zullen we op termijn waar nodig aanvullend meten op zaken die mede worden bepaald door gemeenteraad, cliënten- en adviesraden.

Uitgangspunten van de monitor sociaal domein

Het uitgangspunt blijft dat we niet 'meten om het meten', maar steeds een goede balans houden tussen het verwerven van noodzakelijke informatie en de daarvoor te leveren inspanningen.

- De monitor levert relevante, betrouwbare en tijdige informatie;
- De monitor blijft binnen de regels van de privacy;
- De monitor is doelgericht en herkenbaar (gevraagd) voor de ontvanger;

- De monitor is efficiënt: vanuit beschikbare gegevens (incl. kwalitatieve gegevens), geen extra administratieve lasten voor organisaties en zorgaanbieders (tenzij noodzakelijk)

Nulmeting 2015

Voor de vulling van de indicatoren zijn we afhankelijk van het leveren van gegevens van het CBS en zorginstellingen. De verwachting is dat de eerste monitor sociaal domein over het jaar 2015 (nulmeting) niet volledig gevuld zijn met de benoemde indicatoren. De insteek is om in de volgende edities van de monitor tot een steeds completere rapportage te komen.

2 Monitor sociaal domein

Hoofddoelen en maatschappelijke effecten

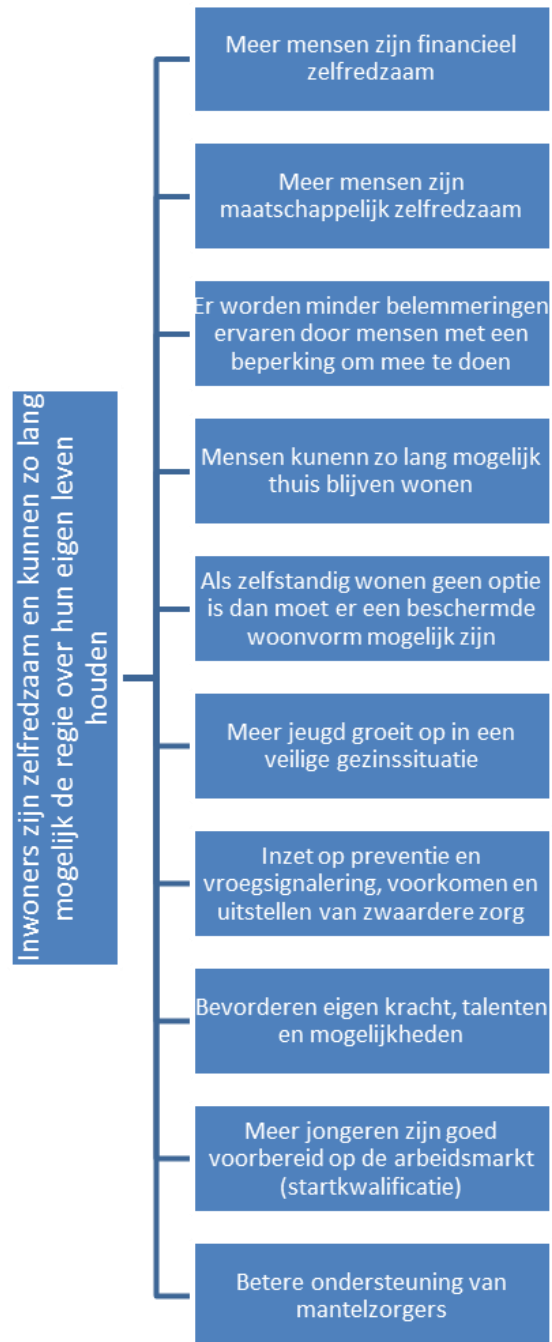
De monitor Sociaal Domein is zoals gezegd vormgegeven in een doelenboom, opgebouwd uit een visie en een vijftal hoofddoelen. Onder de hoofddoelen zijn de gewenste maatschappelijke effecten omschreven. Deze maatschappelijke effecten worden gemeten aan de hand van indicatoren.

De vijf hoofddoelen zijn gedestilleerd uit bestaand beleid in het sociaal domein: Uitgangspunten nota 3D (tweede helft 2013), de Kadernota 3D (zomer 2014), Beleidsplan Transitie Sociaal Domein 2015 – 2016 (eind 2014), Beleidsplan Wmo 2015 (eind 2014), beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 (eind 2014), Beleidsplan Participatie 2015 – 2016 (eind 2014), Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein (begin 2015) en de Startnotitie Transformatie (zomer 2015). De vijf hoofddoelen zijn:

1. Inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden
2. Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen
3. Voorschoten is veilig en er is sociale cohesie
4. Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats
5. Inwoners die hulp nodig hebben krijgen de juiste ondersteuning op tijd

Deze hoofddoelen zijn vrij abstract. Om concreter invulling te geven aan hoe er naar dat doel toegewerkt wordt, zijn maatschappelijke effecten benoemd. Deze maatschappelijke effecten zijn zichtbaar in de samenleving en meetbaar met behulp van verschillende indicatoren. De doelen en effecten hebben een direct verband. Meerdere effecten zeggen iets over een doelstelling én sommige effecten zijn van invloed op meerdere doelen. In onderstaande schema's zijn de hoofddoelen en de bijbehorende maatschappelijke effecten weergegeven.

Hoofddoel 1 sociaal domein 'Inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden' met maatschappelijke effecten

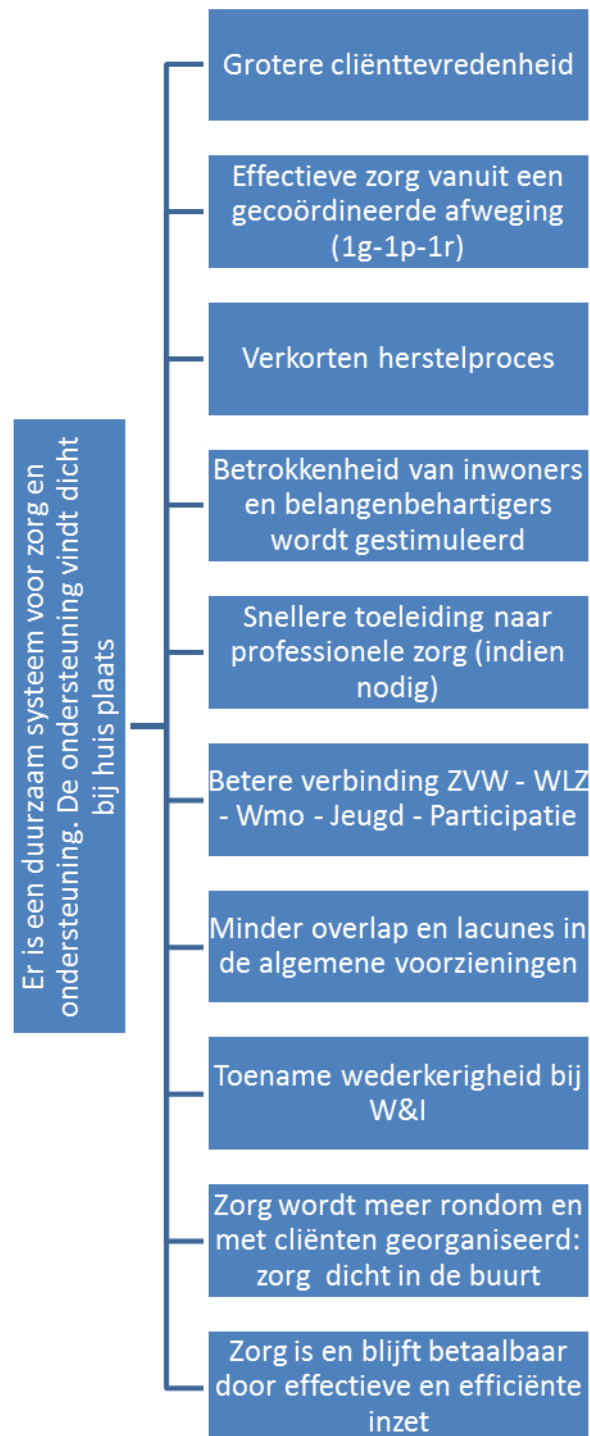
Hoofddoel 2 sociaal domein ‘Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen’ met maatschappelijke effecten

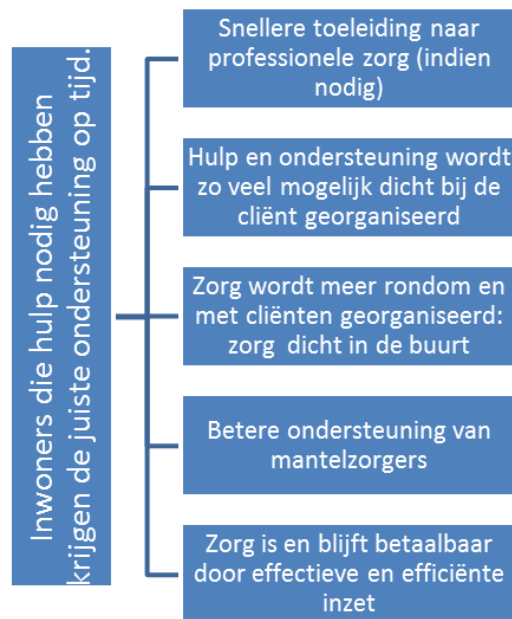
Hoofddoel 3 sociaal domein ‘Voorschoten is veilig en er is sociale cohesie’ met maatschappelijke effecten

Hoofddoel 4 sociaal domein 'Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats' met maatschappelijke effecten

Hoofddoel 5 sociaal domein 'Inwoners die hulp nodig hebben krijgen de juiste ondersteuning op tijd' met maatschappelijke effecten

3 Planning en uitvoering

Aansluiting bij de P&C cyclus

De monitor Sociaal Domein wordt gekoppeld aan de reguliere Planning en Control Cyclus. Dat wil het volgende zeggen:

De jaarlijkse monitorrapportage sociaal domein komt gelijktijdig met de Jaarrekening

In de jaarrekening wordt teruggekeken naar het voorgaande begrotingsjaar. Het vaststellen van de jaarrekening en de rapportage vindt plaats in mei/juni.

In de Voorjaarsnota wordt de stand van zaken van het lopende jaar weergegeven

Afwijkingen in budgetten en uitvoering worden benoemd en eventuele keuzes worden voorgelegd. Argumenten voor deze keuzes worden gevormd op basis van informatie uit de monitor. De voorjaarsnota wordt in juni/juli vastgesteld.

In de Kadernota worden voorstellen voor het komende jaar gedaan

Het gaat om voorstellen over de besteding van budgetten (begroting) én om beleidsmatige keuzes (maatregelen). De voorstellen worden gebaseerd op de rapportage over het voorgaande jaar en verwachtingen voor het komende jaar. De Kadernota wordt vastgesteld in (jun/juli)

In de Najaarsnota wordt de stand van zaken van het lopende jaar weergegeven

Afwijkingen in budgetten en uitvoering worden benoemd en eventuele keuzes worden voorgelegd. Argumenten voor deze keuzes worden gevormd op basis van informatie uit de monitor. De najaarsnota wordt in november vastgesteld.

De eerste uitvoering van de rapportage komt tegelijk met Jaarrekening 2015. De vaststelling van de jaarrekening vindt plaats in mei/juni 2016 en in overleg met de werkgroep Monitoring en verantwoording Sociaal Domein is afgesproken dat een eerste proeve van de rapportage in februari 2016 met de werkgroep wordt besproken. Op deze manier krijgen de leden van de werkgroep in een eerder stadium al een beter beeld van de eerste uitkomsten over het jaar 2015.

De monitor sociaal domein is een flexibel instrument en daarbij is de eerste monitor 'de proef op de som'. De vragen - zijn alle 'cijfers' beschikbaar, wat zeggen de 'cijfers' ons, kunnen we ze verklaren (kwantitatief en kwalitatief), kunnen we met de 'cijfers' onze maatschappelijke doelen meer 'smart' formuleren en roept het totaal aan gegevens nog andere vragen op - geven input om de monitor door te ontwikkelen.

Afspraken over de vorm en inhoud van het rapport

Er wordt in de monitor gerapporteerd op het niveau van maatschappelijke effecten. Wanneer een effect erg afwijkt wordt op basis van en beargumenteerd door de indicatoren uitgezocht waardoor de afwijking ontstaat.

Herijking monitor begin 2017

Begin 2017 vindt een herijking van de maatschappelijke effecten plaats. Dit gebeurt op basis van de evaluatie van de beleidsplannen 2015 – 2016 en de input die door onder andere cliënten- en adviesraden en maatschappelijke partners wordt geleverd voor het nieuw te vormen beleid voor 2017 en verder. Deze herijking kan resulteren in nieuw te benoemen maatschappelijke effecten of het verleggen van de focus.